

รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Academic Administration Model Using Professional Learning
Community in Small Primary Schools under the Office
of the Basic Education Commission

ธัชธัญญา ดำริวิเศษ^{1*}, นเรศ ขันธะรี² และพงษ์ธร สิงห์พันธ์³

Thattanya Dumriwiset^{1*}, Naret Khuntharee² and Pongthorn Singpan³

(Received: Mar. 3, 2024; Revised: May 23, 2024; Accepted: May 27, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการ และแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรูปแบบการบริหารงานวิชาการควรประกอบด้วยรูปแบบการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล สำหรับการดำเนินการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน 2) การร่วมมือร่วมพลัง และ 3) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี 34000

Ph.D., Student of Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

* Corresponding author; e-mail: thattanya.dg63@ubru.ac.th

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34000

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine the current conditions and needs for the academic administration model using professional learning community, and to develop the academic administration model using professional learning community in small primary schools under the office of the basic education commission. The sample group were 240 educational administrators and academic teachers. The research instruments were questionnaire on current conditions and needs and model assessment form. The statistics were analyzed by mean and standard deviation.

The results of the research revealed that the current conditions for the academic administration model using professional learning community in small primary schools are overall at a moderate level. The need to the academic administration model using professional learning community in small primary schools overall is at a highest level. The academic administration model should compose of 4 areas: The school curriculum development; The learning process development; The educational supervision; and The measurement and evaluation. Implemented using a professional learning community with 3 steps: 1) goal setting; 2) collaboration; and 3) reflection. The model is appropriate at the highest level and the overall possibility is at a high level.

Keywords: Academic administration model, Professional learning community,
Small primary schools

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม คนไทยทุกคนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มีเกียรติ นาสมตริก, 2563, น. 1) โดยการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ

เนื่องจากมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษานั้นสามารถพิจารณาได้จากผลงานทางด้านวิชาการ (พงษ์คณัย เดชเดชาโชติ, 2565, น. 8)

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษา อย่างไรก็ตามจากการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการมีอยู่มาก ได้แก่ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้มีสาระเนื้อหาตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ครูมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนซึ่งทำให้บทเรียนไม่น่าสนใจ กระบวนการเรียนการสอนขาดการมีส่วนร่วม ขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับและการปรับปรุง ตลอดจนปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อการสอนหรือโรงเรียนขาดแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอและไม่มี ความหลากหลาย ปัญหาการนิเทศเนื่องจากผู้บริหารหรือผู้นิเทศ มีภาระงานอื่นมากไม่สามารถนิเทศติดตามได้สม่ำเสมอและทั่วถึง ผู้นิเทศยังเข้าใจหลักสูตรไม่ชัดเจนในเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา ปัญหาครูไม่เข้าใจวิธีวัดผลตามสภาพจริง ตลอดจนครูขาดคู่มือการวัดผล (อัญญา ยงยศยิ่ง, 2560, น. 2-3) ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญ คือ นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า (วรกร ตันชนะเทวินทร์, 2560, น. 51) และโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาเกี่ยวกับครูไม่มีความสามารถตรงกับสาขาวิชาที่ต้องสอนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา จากสภาพปัญหาด้านคุณภาพครูที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญในการนำหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาครูโดยเชื่อว่าจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทยอย่างแท้จริง (ณรงค์ ชุ่มทอง, 2560)

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องร่วมมือร่วมพลังกันพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดยสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ และภารกิจการพัฒนา ร่วมกัน สมาชิกร่วมมือเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร ลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงที่อิงพื้นที่การปฏิบัติงานมากกว่าการพัฒนาในรูปแบบอื่นที่ได้จากภายนอกห้องเรียน (ยุทธชัย จริตน์อม, 2561, น. 4-5) ซึ่งผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาตามแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล คือ การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมทางบวกแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องให้เป็นคนคุณภาพซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพการศึกษา

และคุณภาพของประเทศในที่สุด นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่คนในโรงเรียนองค์กร และหน่วยงานต่างร่วมมือเรียนรู้ในการวิพากษ์ วิจารณ์ ร่วมสะท้อนคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันมากขึ้น (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 5) สอดคล้องกับจิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง (2563, น. 154-158) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 1,202 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.58 ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กดังกล่าวประสบปัญหาการบริหารงานวิชาการที่ไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กด้วยแล้วสถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วง เนื่องจากมีทรัพยากรทั้งบุคคล ทรัพยากรอื่นๆ น้อยที่สุด และขาดแคลนในทุกด้าน และจากข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขอบข่ายงาน 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล พบว่า มีสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาทางพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก รวมทั้งหาทางปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงยิ่งๆ ขึ้นไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก พัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพทางการศึกษา และคุณภาพโดยรวมของประเทศให้ยั่งยืนต่อไป

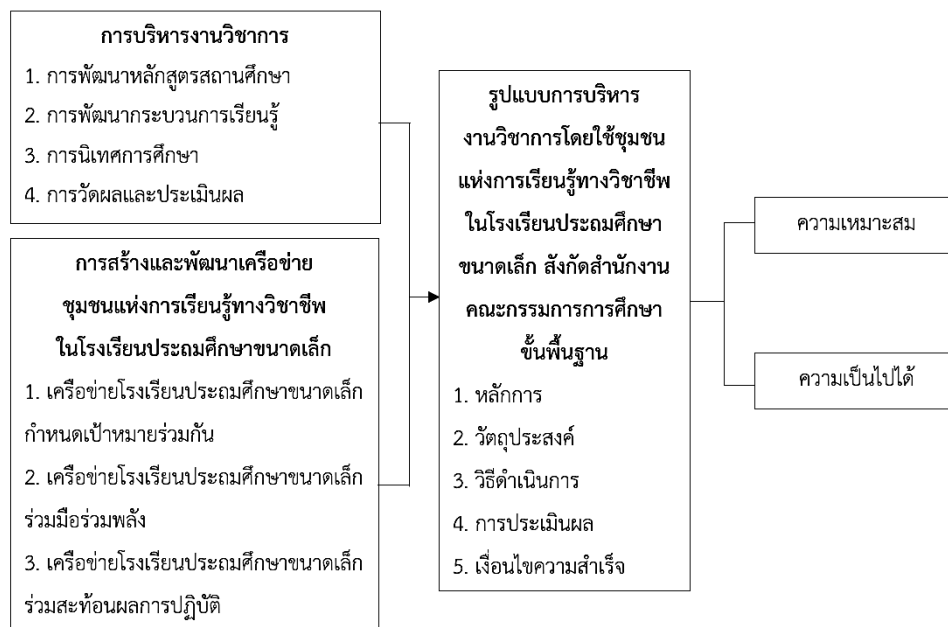
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการบริหารงานวิชาการของสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2560, น. 24-25) แนวคิดการสร้างและพัฒนาเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ (2563, น. 49) และแนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบของสมาน อัสวภูมิ (2550, น. 83) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละระยะมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 2 ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,404 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 240 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ตามจำนวนประชากรหลักพัน และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ซึ่งมีจังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานีเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม โดยสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการร้อยละ 10 ของแต่ละจังหวัด

1.2 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักการศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หรือสอนในสถาบันที่มีหลักสูตรบริหารการศึกษา และมีคุณวุฒิปริญญาเอก จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการบริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และมีคุณวุฒิปริญญาเอก จำนวน 2 คน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีคุณวุฒิปริญญาเอก จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 33 ข้อ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 9 ข้อ 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ 3) การนิเทศการศึกษา จำนวน 8 ข้อ และ 4) การวัดผลและประเมินผล จำนวน 7 ข้อ โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.60-1.00 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96

2.2 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ จำนวน 3 ข้อ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ จำนวน 4 ข้อ 4) การประเมินผลรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ จำนวน 3 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการของประเด็นต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปยกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะที่ 2 ต่อไป

3.2 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการยกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกประเด็นรายชื่อที่มีความต้องการตั้งแต่วิธีการมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) มาใช้ในการยกร่างรูปแบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 8 ประเด็น 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ประเด็น 3) การนิเทศการศึกษา จำนวน 7 ประเด็น และ 4) การวัดผลและประเมินผล จำนวน 7 ประเด็น และผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะที่เห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินระดับความเหมาะสมและความเป็นได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และแปลผลระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาพรวม และรายด้าน

4.2 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำข้อมูลจากแบบประเมิน
แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล
ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาพรวม และรายด้าน

5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

5.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการ
วิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach (ธีรวุฒิ เอกะกุล,
2561, น. 151-156)

5.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ
โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
การบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2561, น. 178)

5.3 การวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
การบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน
ความต้องการ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ที่เป็นค่าเฉลี่ย (Mean) มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์
การให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 135)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการ/ความเหมาะสม/
ความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการ/ความเหมาะสม/
ความเป็นไปได้ ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการ/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการ/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ความต้องการ/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน		ความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.31	0.69	4.48	0.50
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.33	0.63	4.54	0.50
การนิเทศการศึกษา	3.37	0.62	4.49	0.51
การวัดผลและประเมินผล	3.42	0.60	4.53	0.52
รวม	3.35	0.64	4.51	0.51

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล มีความต้องการในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้าน

การนิเทศการศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยเลือกประเด็นรายชื่อที่มีความต้องการตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) ใช้ในการกรอกร่างรูปแบบในระยะที่ 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 8 ประเด็น 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 8 ประเด็น 3) การนิเทศการศึกษา จำนวน 7 ประเด็น และ 4) การวัดผลและประเมินผล จำนวน 7 ประเด็น

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ได้แก่ 1.1) หลักการเป็นผู้นำทางวิชาการ 1.2) หลักการมีส่วนร่วม และ 1.3) หลักการทำงานเป็นทีม 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ 2.1) เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และ 2.2) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ ได้แก่ 3.1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3.3) การนิเทศการศึกษา และ 3.4) การวัดผลและประเมินผล 4) การประเมินผลรูปแบบ ได้แก่ 4.1) ประเมินกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4.2) ประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง พร้อมสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยนวัตกรรมใหม่ในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ 5.2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง และ 5.3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีกระบวนการทำงานเป็นทีม โดยมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
หลักการของรูปแบบ	4.61	0.66	4.36	0.70
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.59	0.59	4.50	0.60
วิธีดำเนินการของรูปแบบ	4.58	0.64	4.40	0.70
การประเมินผลของรูปแบบ	4.59	0.50	4.55	0.51
เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	4.61	0.66	4.52	0.67
รวม	4.58	0.63	4.42	0.69

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลของรูปแบบ และด้านเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านหลักการของรูปแบบ ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และด้านวิธีดำเนินการของรูปแบบ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในการบริหารงานวิชาการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กฯ ที่พัฒนาขึ้นมุ่งเสริมสร้างการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การนิเทศการศึกษา และ 4) การวัดผลและประเมินผล ดำเนินการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนด

เป้าหมายร่วมกัน 2) การร่วมมือร่วมพลัง และ 3) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลและประเมินผล รองลงมา คือ การนิเทศการศึกษา และความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ การวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูวิชาการต้องการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันตั้งเป้าหมายและหาทางร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของพีระ รวดเร็ว (2565, น. 10-11) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบได้ผ่านกระบวนการสร้างโดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากนั้นได้ดำเนินการยกร่างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จึงทำให้รูปแบบนี้มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลชนกนันท์ ธนโชติกิจเกื้อกุล (2564, น. 114-115) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุคดิจิทัลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุคดิจิทัลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน 4) แนวทางการประเมิน และ 5) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และผลการประเมินรูปแบบฯ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

การบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ดังนั้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการประชุม การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติการบริหารงานวิชาการตามกระบวนการของรูปแบบ การรายงานผล และการมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยควรต่อยอดโดยการนำไปสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันบูรณาการแนวทางในการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กุลชนกนันท์ ธนโชติกิจเกื้อกุล. (2564). รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุคดิจิทัลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 11(1), น. 103-118.
- จิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง. (2563). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- ณรงค์ ขุ่มทอง. (2560). PLC มิติใหม่ นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการศึกษาไทย. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2566, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_484184
- ชญาดา ยงยศยิ่ง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).

- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุบลราชธานี: วิทยาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ดนัย เดชเดชาโชติ. (2565). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสายธรรมจันทร์* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- พีระ รวดเร็ว. (2565). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 4(2), น. 1-18.
- มีเกียรติ นาสมตริก. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ยุทธชัย จิตน้อม. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).*
- วรากร ต้นทะนงเทวินทร์. (2560). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).*
- ศิริวรรณ ฉัตรมนิรุ่งเจริญ. (2563). *โรงเรียนคือฐานการพัฒนาวิชาชีพครูโดยชุมชนแห่งการเรียนรู้: การพัฒนารูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเพื่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 43(2), น. 43-58.*
- สมาน อัครภูมิ. (2550). *การใช้การวิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2(2), น. 76-85.*
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2560). *การบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีประสิทธิผล. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.*
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.*